

VODNÍ MĚKKÝŠI PR BAROCH

Aquatic molluscs of the Baroch Nature Reserve (Eastern Bohemia)

Luboš BERAN

Správa Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko, Česká 149, 276 01 Mělník,
e-mail: lubos.beran@nature.cz

Aquatic molluscs of the Baroch Nature Reserve (Eastern Bohemia, Czech Republic) were studied in 2006. Altogether 11 species (10 gastropods, 1 bivalve) were found at 5 sites. Mollusc communities were most often compounded from common species *Acroloxus lacustris*, *Stagnicola corvus*, *Radix auricularia*, *Planorbis planorbis*, *Gyraulus albus*, *G. crista* and *Hippeutis complanatus*. The existence of large population of vulnerable gastropod *Segmentina nitida* confirmed value of this site.

Metodika a materiál

Údaje použité v této práci jsou získané vlastním terénním průzkumem autora, který byl proveden dne 5.11.2006 celkem na 5 různých lokalitách v PR Baroch. Sběr byl prováděn kombinací vizuální metody a odběrů z vegetace či sedimentu za pomoci kovového kuchyňského cedníku (průměr cedníku 20 cm, velikost ok 0,5–1 mm).

Materiál získaný při průzkumu byl ve většině případů určen na místě a vrácen na lokalitu. U druhů determinovatelných pouze pomocí lupy (např. většina druhů r. *Pisidium*) byl materiál determinován až v laboratoři. Stejně tak bylo postupováno u druhů, k jejichž determinaci je nutná pitva (některé druhy z čeledi Lymnaeidae). K pitvě bylo použito jedinců uložných v 70 % ethanolu, kteří byli předtím usmrceni přelítím horkou vodou.

Systém a nomenklatura jsou převzaty z práce BERAN (2002).

Charakteristika území

Přírodní rezervace Baroch o rozloze 94 ha se nachází 1 km jižně od obce Hrobice. Rezervace je tvořena téměř zaměrným rybníkem zarostlým rákosovými porosty a na zavodněnějších místech porosty orobince. Volná vodní hladina zůstala zachována pouze okolo hráze původního rybníka. V roce 2000 byly vytvořeny rozsáhlé vodní plochy ve východní části PR.

Přehled lokalit

V této části jsou uvedeny popisy jednotlivých lokalit. Údaje jsou řazeny následovně: číslo lokality, název nejbližší obce, kód pole pro faunistické mapování (BUCHAR 1982, PRUNER & MÍKA 1996), lokalizace a popis lokality, datum průzkumu.

1 – Hrobice, 5860, mokřady a téměř zaměrná vodní plocha v západním cípu PR Baroch v rákosinách, 5.11.2006; **2** – Hrobice, 5860, téměř zaměrná a zarostlá vodní plocha u myslivecké kazatelny na severním okraji PR Baroch, 5.11.2006; **3** – Hrobice, 5860, okolí hráze téměř zaměrného rybníka Baroch v severním cípu PR Baroch, 5.11.2006; **4** – Hrobice, 5860, vybagrované (v roce 2000) vodní plochy ve východní části PR Baroch, 5.11.2006; **5** – Hrobice, 5860, téměř zaměrná vodní plocha u jižního okraje PR Baroch západně od vybagrovaných vodních ploch, 5.11.2006.

Dosavadní malakologické průzkumy

Rybník Baroch a nově vytvořené vodní plochy byly zkoumány autorem již v letech 2001–2003 (BERAN 2004). Výsledky jsou v diskuzi porovnány s výsledky průzkumu zjištěnými v roce 2006.

Výsledky a diskuse

Přehled zjištěných druhů

Tab. 1: Přehled vodních měkkýšů podle lokalit

Latinský název, jméno autora popisu a český název (převzato z BERAN 2002); kategorie dle Červeného seznamu vodních měkkýšů ČR (převzato z BERAN et al. 2005); subjektivní odhad hustoty populace na 1 m² plochy obývané uvedeným druhem (O – ojediněle, méně než 1 jedinec na 1 m², R – roztroušeně, 1–20 jedinců na 1 m², H – hojně, 20–100 jedinců na 1 m², VH – velmi hojně, více než 100 jedinců na 1 m²).

Tab. 1: List of aquatic molluscs according to localities

Latin name, its author and date of description, Czech name (adopted from BERAN 2002), categories according to the Red List of aquatic molluscs of the Czech Republic (adopted from BERAN et al. 2005); estimation of population density (O – solitary occurrence, less than 1 specimen per 1 square meter, R – scattered occurrence, 1–20 specimens per 1 square meter, H – abundant occurrence, 20–100 specimens per 1 square meter, VH – very abundant occurrence, over 100 specimens per 1 square meter).

Druh Latinský název	Český název	Červený seznam kategorie	1	2	3	4	5
<i>Acroloxus lacustris</i> (Linnaeus, 1758)	člunice jezerní	Málo dotčený (LC)		H	R	R	
<i>Stagnicola corvus</i> (Gmelin, 1791)	blatanka tmavá	Málo dotčený (LC)	O	O	O	O	O
<i>Radix auricularia</i> (Linnaeus, 1758)	uchačka nadmutá	Málo dotčený (LC)		O	R	R	O
<i>Planorbis planorbis</i> (Linnaeus, 1758)	terčovník vroubený	Málo dotčený (LC)	R	R	R	H	R
<i>Bathymorphalus contortus</i> (Linnaeus, 1758)	řemeník svinutý	Málo dotčený (LC)	O	R	R	R	R
<i>Gyraulus albus</i> (O. F. Müller, 1774)	kružník bělavý	Málo dotčený (LC)			R	R	
<i>Gyraulus crista</i> (Linnaeus, 1758)	ostniček rýhovaný	Málo dotčený (LC)	R	H	H	H	H
<i>Hippeutis complanatus</i> (Linnaeus, 1758)	kýlnatec čočkovitý	Málo dotčený (LC)	O	H	R	R	R
<i>Segmentina nitida</i> (O. F. Müller, 1774)	lišťovka lesklá	Zranitelný (VU)	H	R	R	R	H
<i>Planorbis barbus</i> (Linnaeus, 1758)	okružák ploský	Málo dotčený (LC)	O	O	O	O	O
<i>Pisidium obtusale</i> (Lamarck, 1818)	hrachovka tupá	Téměř ohrožený (NT)	R	O		O	
Celkem			8	10	10	11	8

Při průzkumu vodní malakofauny 5 lokalit na území PR Baroch bylo nalezeno celkem 11 druhů vodních měkkýšů (10 plžů, 1 mlž). Malakofauna všech stanovišť si je velmi podobná a převládají zde druhy preferující relativně hustě zarostlé tůně v pozdějším stadiu zazenění jako jsou *Stagnicola corvus*, *Planorbis planorbis* či *Segmentina nitida*. Výjimkou jsou především druhy *Radix auricularia* a *Gyraulus albus*, které jsou typickými pionýrskými druhy. Všechny zjištěné druhy jsou relativně běžné. Výjimkou je početný výskyt zranitelného druhu *Segmentina nitida*.

Ve srovnání z předchozími průzkumy nebyl zjištěn výskyt nepůvodního plže *Ferrisia clessiniana*, zjištěného v roce 2002 u hráze bývalého rybníka Baroch (BERAN 2004). Oproti tomu v nově vytvořených vodních plochách byl ve srovnání s předchozími výsledky (BERAN 2004) pozorován nárůst počtu druhů.

Literatura

- BERAN L., 2002: Vodní měkkýši České republiky – rozšíření a jeho změny, stanoviště, šíření, ohrožení a ochrana, červený seznam [Aquatic molluscs of the Czech Republic – distribution and its changes, habitats, dispersal, threat and protection, Red List]. *Sborník přírodovědného klubu v Uh. Hradišti, Supplementum 10, 258 pp.*
- BERAN L., 2004: Vývoj a změny malakocenóz rybníků Bohdaneč, Matka a Baroch u Pardubic. [Evolution and changes of molluscan communities of ponds Bohdaneč, Matka and Baroch near Pardubice (Eastern Bohemia, Czech Republic)]. – *Vč. sb. přír. Práce a studie, 11: 111-116.*
- BERAN L., JUŘIČKOVÁ L. & HORSÁK M., 2005: Mollusca (měkkýši), pp. 69-74. – In: Farkač J., Král D. & Škorpík M. [eds.], Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. [Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates]. – *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.*
- BUCHAR J. 1982: Způsob publikace lokalit živočichů z území Československa. [Publication of faunistic data from Czechoslovakia]. *Věst. Čs. Spol. Zool., Praha, 46: 317-318.*
- PRUNER L. & MÍKA P. 1996. Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny [List of settlements in the Czech Republic with associated map field codes for faunistic grid mapping system]. *Klapalekiana, 32, Suppl.: 1-175.*

Došlo: 10.11.2006